

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Entisten pitkäaikaisasunnottomien koke- muksia ja näkemyksiä kotiin saadusta tu- esta

Lyttinen, Marja
Wennström, Nea

2014 Tikkurila

Laurea ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Entisten pitkäaikaisasunnottomien ko- kemuksia ja näkemyksiä kotiin saa- dusta tuesta

Marja Lyttinen, Nea Wennström
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystieteiden AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2014

Nea Wennström
Marja Lyttinen

Entisten pitkäaikaisasunnottomien kokemuksia ja näkemyksiä kotiin saadusta tuesta

Vuosi 2014 Sivumäärä 37

Tässä opinnäytetyössä kartoitamme entisten pitkäaikaisasunnottomien kokemuksia ja näkemyksiä kolmannen sektorin tarjoamasta kotiin vietävästä tuesta. Kotiin vietävä tuki sisältää yksilöllisiä tukitoimia, joiden tarkoituksena on tukea asukasta integroitumaan normaaliin vuokra-asumiseen.

Kotiin vietävä tuki on auttamista arjen asioissa, apua virastopapereiden täyttämässä sekä keskusteluapua. Opinnäytetyössä tutkimme kotiin saadun tuen laatua ja sitä mitä tuki konkreettisesti piti sisällään. Aineisto kerättiin huhtikuussa 2013 haastattelemalla sen hetkisiä asukkaita.

Asukkaiden kotiin vietävä tuki, järjestettiin kaupungin ostopalveluna kolmannen sektorin järjestöiltä. Kotiin vietävän tuen tavoitteena on saattaa asukkaat onnistuneesti asumispalvelu- ja laitosasumisesta normaaliin vuokra-asumiseen. Samalla tuetaan heidän osallisuutta yhteiskuntaan ja he oppivat käyttämään kunnan järjestämiä peruspalveluita.

Tuki mahdollisti onnistuneen siirtymisen tuetusta asumisesta itsenäiseen vuokra-asumiseen. Laatua kotiin saatuun tukeen toi työntekijöiden vankka ammattitaito, esimerkiksi toimeentuloon liittyvissä asioissa. Työntekijöiden antama sosiaalinen tuki taas vahvisti asukkaita sitoutumaan oman arjen ja elämän hallintaan. Haastatteluaineiston perusteella lähes kaikki asukkaat olivat tyytyväisiä saamaansa tukeen. Tyytymättömyyttä ilmeni ainoastaan, kun asukkaiden täytyi sitoutua kolme kuukautta kotiin saatuun tukeen.

Asiasanat: Asunnottomuus, tuettu asuminen, henkinen hyvinvointi, teemahaastattelu

Nea Wennström
Marja Lyttinen

Home care and housing assistance experienced by former long-term homeless people

Year	2014	Pages	37
------	------	-------	----

This thesis studies the former long-term homeless people's experiences and views of home care and housing assistance provided for them. The home care and housing assistance consists of individual measures to support the inhabitants' integration into normal life and rental housing.

The home care and housing assistance includes assistance in everyday matters and completing the official papers as well as conversational therapy. This thesis examines the quality of the assistance that has w at home and the contents of this assistance. The data was received by interviewing the inhabitants of the moment in April 2013.

The assistance is an outsourced service given by third sector organizations. The objective of the assistance that is given at home is to lead the inhabitants successfully from assisted living to normal independent living in a rental flat. At the same time their participation in society is supported and they learn to use the basic services provided by the municipality.

The assistance enabled a successful transition from assisted living to independent living in a rental flat. The quality of the assistance was ensured by the professional staff, e.g. in issues related to income. The social assistance given by the staff supported the control of their everyday life. The results show them the inhabitants were satisfied with the assistance provided for them. The inhabitants were dissatisfied with the assistance only when they had to commit themselves to a three-month assistance period.

Key words: Homelessness, assisted living, mental welfare, theme interview

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Asunnottomuus	7
3	Pitkäaikaisasunnottomuus	8
4	Aikuissosiaalityö	10
5	Palveluohjaus osana kotiin vietävää tukea	11
6	Asunto ensin -periaate	11
7	Nimi ovesa -hanke	13
8	Asunnottomien asuttaminen Vantaalla	14
	8.1 Emmiläntie	15
	8.2 Aukkaiden muuttoprosessi Vantaan Emmiläntielle.....	16
	8.3 Emmiläntien vuokratiloihin hakeutuminen.....	17
9	Kolmannen sektorin järjestöt toteuttamassa kotiin vietävää tukea	18
	9.1 Sininauhasäätiö	18
	9.2 A-kilta	19
	9.3 Sinivida Oy.....	19
	9.4 Riihenaika Oy	19
	9.5 Aspa.....	19
10	Tutkimuskysymykset.....	20
11	Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus	21
	11.1 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä	21
	11.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	22
12	Tutkimuksen toteutus	23
13	Aineiston analyysi	24
14	Tutkimustulokset	25
	14.1 Sosiaalinen tapahtuma	25
	14.2 Arjen tukeminen ja työntekijöiden ammatillisuus	26
	14.3 Kolmen kuukauden pakollinen kotiin saatu tuki	28
15	Johtopäätökset	29
16	Pohdinta	31
	Lähteet	36
	LIITE	37

1 Johdanto

Jokaisen yksilön kokonaisvaltainen hyvinvointi alkaa omasta kodista. Mielestämme kodin tulisi olla jokaiselle yksilölle kuuluva subjektiivinen oikeus, eikä vain sosiaalinen tavoite. Tällä hetkellä ongelmana on pitkäaikaisasunnottomuus. Suurimpia syitä pitkäaikaisasunnottomuuteen ovat mielenterveys- ja päihdeongelmat, rikollisuus, köyhyys ja väkivalta. Näihin ryhmiin arvioidaan kuuluvan noin 40-50 prosenttia yksinelävistä asunnottomista. (Asunnottomuus ilmiönä 2014.) Asunnottomuus on ajankohtainen ongelma ja koemme läheiseksi ja tärkeäksi ennaltaehkäistä pitkäaikaisasunnottomuutta. Jotta asunnottomuutta voitaisiin vähentää ja samalla ennaltaehkäistä asunnottomuuteen johtavia tekijöitä, on asunnon saaminen usein ensimmäinen edellytys asunnottomuuskierteen katkaisemiseksi.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämistä koskevassa raportissa Ympäristöministeriön periaate on, että asunnottomuutta ei tule hyväksyä missään muodossa vaan yksilöllä on oikeus omaan identiteettiin ja yksityisyyteen. Nimi ovesa -hankkeen yksi tarkoitus on, ettei kenenkään tarvitse asua ulkona tai kadulla. Tavoitteena on myös, ettei ketään saa häätää asunnottomaksi tai kotiuttaa laitoksesta kadulle. Pitkäaikaisasunnottomat tarvitsevat tukea monissa muissakin elämän haasteissa. (Asunnottomuus 2014.)

Pitkäaikaisasunnottomuus nähdään Suomessa koko yhteiskuntaa koskevaksi ongelmaksi. Asunnottomuutta on vaikea määritellä yksiselitteisesti. Se on ilmiö, joka saa eri aikoina ja eri maissa paljon toisistaan poikkeavia sisältöjä. Tällä hetkellä kolmannen sektorin järjestöt tarjoavat apua pitkäaikaisasunnottomille. Pääosin pitkäaikaisasunnottomat mielenterveys- ja päihdeongelmaiset asuvat joko ystävillä, sukulaisilla tai kolmannen sektorin ylläpitämissä asumispalveluyksiköissä. (Asunnottomuus ilmiönä 2014.)

Osa kolmannen sektorin asumispalveluyksiköistä tarjoaa myös päihteetöntä asumista. Tällä hetkellä on olemassa pitkäaikaisasunnottomille mielenterveys- ja päihdeongelmaisille normaalia vuokra asumista, kotiin vietävän tuen turvin. (Asunnottomuus ilmiönä 2014.) Opinnäytetyössämme arvioimme kolmannen sektorin antaman tuen laatua erälle Vantaan kaupungin vuokra-asunnoille, jotka ovat tarkoitettu pitkäaikaisasunnottomille. Tulemme käyttämään työssämme keksittyä nimeä vuokratalolle, jotta suojaamme vuokratalon asukkaiden ja koko yksikön anonymiteettiä. Kutsumme vuokrataloa ”Emmiläntie” nimellä.

Emmiläntien asukkaat asuvat Vantaan kaupungin vuokra-asunnoissa vuokrasopimuksella. Asumisen ehtona ei ole päihteettömyys. Päivi Koski toteaa gradussa ”Asunnottomien parissa työskentelevien näkemyksiä asunnottomien asuttamisongelmista”, että yhteiskuntamme tarvitsee erilaisia tuetun asumisen yksiköitä, sellaisia jotka sallivat päihneiden käytön ja asumispalveluita, jossa kontrolloidaan päihneiden käyttöä. Lisäksi asumispalveluilta toivotaan joustavuut-

ta päihteiden käytön joustavuuteen siten, ettei juomisesta heti menettäisi asuntoaan. (Koski 2013:69.)

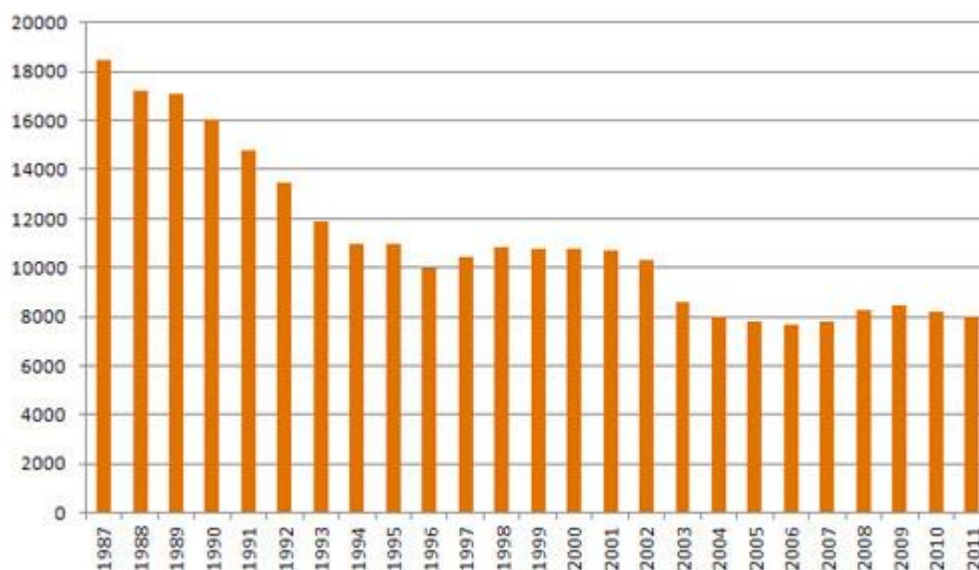
Vantaan kaupunki tarjoaa tavallista vuokra-asumista pitkäaikais-asunnottomille Emmiläntiel-
lä. Tarkoituksenamme oli selvittää asukkaiden mielipide heidän saamastaan kolmannen sekto-
rin kotiin vietävästä tuesta. Kotiin vietävä tuki sisältää kevyttä tai intensiivistä tukea. Tämän
avulla lisätään sujuvuutta käytännölliseen arkielämään. Kotiin vietävä tuki on jalkautuvaa ja
toiminnallista. Tukea toteutetaan asukkaan tarpeiden mukaan. Tuen tavoitteena on löytää
toiminnan mahdollisuuksia omalla asuinalueella. Kotiin vietävän tuen tavoitteena on auttaa
asukasta käyttämään perus ja erityispalveluita ja yleisesti integroitumaan yhteiskuntaan.
(Jatkoasuttaminen 2014.)

Lisäksi arvioimme kotiin saadun tuen laatua. Toivomme, että tutkimuksestamme on tulevai-
suudessa hyötyä kotiin vietävän tuen suunnittelussa ja kehittämisessä. Tutkimuksemme antaa
viitteitä millaisia tukitoimia pitkäaikaisasunnottomat tarvitsevat kyetäkseen asumaan itsenäi-
sesti ja hallitsemaan arjen selviytymisen.

2 Asunnottomuus

Pitkäaikaisasunnottomaksi määritellään yksilö, jonka asunnottomuus on pitkittynyt tai uhkaa
pitkittyä sosiaalisten tai terveydellisten syiden vuoksi yli vuoden mittaiseksi tai asunnotto-
muutta on esiintynyt toistuvasti viimeisen kolmen vuoden aikana" (Asunnottomuus ilmiönä
2014).

Asunnottomalla tarkoitetaan virallisen mittapuun mukaan henkilöä, joka asuu ulkona, yöma-
joissa, asuntoloissa tai tilapäissuojissa. Asunnottomia löytyy myös erilaisista laitoksista ja hoi-
tokodeista. Asunnottomiksi määritellään myös vankilasta vapautuvat vangit, jotka asuvat tila-
päisesti sukulaisten tai tuttavien luona. (Niittynen 2012:3.) Jotta voisimme auttaa pitkäaikai-
sasunnottomia, vaatii se meiltä ymmärrystä niistä poluista ja prosesseista, jotka johtavat
asunnottomuuteen. Asunnottomuudessa on kyse pitkittyneestä tai toistuvasta asunnottomuu-
desta. Asunnottomuuteen yleensä liittyy köyhyyden lisäksi vaikeita psykososiaalisia ongelmia,
kuten päihderiippuvuutta, mielenterveys ongelmia, rikollisuutta ja väkivaltaa. (Asunnotto-
muus ilmiönä 2013.) Asunnottomia autettaessa on tärkeää tuntea asunnottomuusilmiö ja sen
syyseuraussuhteet. Tärkeänä pidetään sitä, että asunnottomien parissa työskentelee ihmiset,
jotka tuntevat erilaisten tukien ja palveluiden saatavuuden sekä keinot asunnottomien voima-
varojen vahvistamiseen. (Koski 2013:64.)

Taulukko 1.

Aran selvitys Asunnottomien määrästä vuosina 1987- 2012. (Asuntoensin.fi)

Marraskuun 2011 puoliväliin mennessä Suomessa oli asunnottomana noin 7 606 yhden hengen taloutta ja noin 423 perhettä. Yksinäisten asunnottomien määrä on vähentynyt edellisvuodesta 271 henkilöllä, asunnottomien perheiden määrä on lisääntynyt parillakymmenellä prosentilla. Pitkäaikaisasunnottomia oli vuoden 2011 lopulla 2 835 henkilöä. Tiedot perustuvat Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) kunnille tekemään asuntomarkkinakyselyyn. 1980-luvun puolivälistä, jolloin asunnottomuutta alettiin seurata kuntakyselyin, asunnottomuus on vähentynyt noin 10 000 henkilöllä. (Asunnottomuus tilastoina 2014.)

3 Pitkäaikaisasunnottomuus

Pitkäaikaisasunnottomiksi määritellään ne yksilöt, jotka ovat olleet pitkään vailla asuntoa, asunnottomuus on kroonistunut tai se uhkaa kroonistua yli vuoden mittaiseksi. Pitkäaikaisasunnottoman asunnottomuus on ollut myös toistuvaa viimeisen kolmen vuoden aikana. Pitkäaikaisasunnottomalle ei myöskään tavanomaiset asumisratkaisut tuota tulosta eikä yksilöllisiä ratkaisuja ole löydetty, eikä niitä ole riittävästi tarjolla. Pitkäaikaisasunnottomilla saattaa olla monia eri ongelmia eli ns. moniongelmaisia, jolloin heidän asumisen turvaamiseksi tarvitaan tukea ja hyvin suunniteltuja toimenpiteitä. (Niittynen 2013:3.)

3.1 Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma Paavo I ja Paavo II

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma Paavo II toteutettiin vuosina 2012-2015. Paavo II jatkaa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa Paavo I:stä, joka toteutettiin vuosina 2008-2011. Paavo I hankkeen tavoitteena oli puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus. Paavo I:ssä toteutettiin Asunto ensin periaatteen mukaista asumista. (Kaakinen 2012:3.)

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman eli Paavo II:n tavoitteena on poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2015 mennessä. Vähentämishjelman tarkoituksena on lisätä pitkäaikaisasunnottomille 1250 asuntoa tai hoitopaikkaa. Vähentämishjelman tarkoituksena on myös tarjota erityisryhmille sosiaali-, terveys- ja kuntoutus palveluita. Ohjelmassa keskitytään nimenomaan pysyvään vuokra-asumiseen. Asuntolat pyritään korvaamaan tuki- ja palveluasunnoilla. Vähentämishjelman avulla parannetaan samalla mielenterveys- ja päihde kuntoutujien asumisolosuhteita ja heidän kuntoutusmahdollisuuksiaan. (Ympäristöministeriö 2013.)

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen tuo mukanaan myös taloudellisia puolia. Asumisneuvonnalla ennaltaehkäistään ja vähennetään häätöjen ja vuokravelkojen aiheuttamia kustannuksia. Samoin asunnottomuuteen liittyviä ongelmia muun muassa päihdeongelmien ratkaisemiseen tarvittavan laitoshoidon kustannuksia vähennetään siirtymällä räätälöityihin ja kuntouttaviin asumismuotoihin. (Ympäristöministeriö 2013.)

Oheisessa taulukossa haluamme selventää, kuinka PAAVO -hanke vaikutti asunnottomien vähenemiseen. Taulukosta käy ilmi PAAVO -hankkeiden vaikutus asunnottomuuden vähentämiseen. Asunnottomuustiedot perustuvat Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) markkinakyselyyn vuodelta 2013. Tämä taulukko käsittelee Vantaan tilastoja. (Asunnottomat 2013.)

Vantaa	2013		Muutos (henkilöä)	
	yksinäisiä asunnot- tomia	Näistä pitkäaikai- sia asunn.	Yksinäi- siä asunnot- tomia	Näistä pitkäaikai- sia asunn.
Ulkona porrashuo- neissa	12	1	1	-2
Asuntoloissa, Majoitusliikkeissä	89	29	54	12
Erlaisissa laitok- sissa	16	6	-13	-5
Vapautuvat vangit (Ei asunnottomat)	16	6	-9	1
Tilapäisesti ystä- villä tai sukulais- ten luona	371	98	29	9
Vantaa yhteensä	522	150	80	25
Asunnottomia nai- sia	127	36	-6	3
Alle 25 v.	115	32	-14	7
Maahanmuuttajia	89	14	-11	-6
Asunnottomat per- heet Perheissä lapsia	33 24		-23 11	
Maahanmuuttaja perheet Niissä lapsia	17 22		7	
Kunnan asuttamat				
Yksin asunn.	350	50	110	-38
Perheet	21		7	
Perheissä lapsia	40		25	

Taulukko 2

Asunnottomuus Paavo -kunnissa /Vantaa Aran selvitykset 2014 (Ara.fi)

4 Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityö on aikuisille suunnattua sosiaalityötä. Aikuissosiaalityön tehtäväkenttiä ovat, arkielämän hallinta, asuminen ja asunnottomuus, köyhyys ja toimeentulo-ongelmat, päihde- ja mielenterveysongelmat, syrjäytyminen ja osallisuus, työttömyys ja sen seuraukset sekä ihmisten yksinäisyys. (Aikuissosiaalityö THL 2013.)

Pääsääntöisesti mielenterveys- ja päihdeasiakkaita kuntoutetaan erillisissä niihin tarkoitetuissa kuntoutuspalvelu yksiköissä, kuten Sininauhasäätiön asumispalveluyksiköt. Kuitenkin mielenterveys- ja päihdeongelmat kasaantuvat. Tästä johtuen mielenterveys- ja päihdeongelmaiset helposti syrjäytyvät ja jäävät heille kuuluvien palvelujen ulkopuolelle. Tällä hetkellä aikuissosiaalityön asumispalveluissa asumisen tukea tarjotaan kolmella eri tasolla. Niitä ovat tuettu asuminen, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Asumispalvelut ovat kuntouttavaa palvelua, joten asiakkaalla ei voi olla akuuttia päihdeongelmaa. Suurin osa asumispalveluyksiköistä on päihdeettömiä. (Sallinen 2011:2-3.)

5 Palveluohjaus osana kotiin vietävää tukea

Kotiin vietävä tuki on omanlaistansa palveluohjausta. Palveluohjaus tarkoittaa sosiaalityön työmenetelmää, jossa eri sosiaalityön palvelut yhdistetään asiakkaalle. Ohjauksella pyritään löytämään asiakkaalle häntä tukevat eri sosiaalityön palvelut ja ohjaamaan hänet niiden palveluiden piiriin. Palveluohjaus sisältää asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaisen kartoituksen, konkreettisten tukitoimien ja palvelujen yhdistämisen. Tukitoimet sisältävät esimerkiksi työkyyntä selvitystä, terveystarkastuksia tai tuettua työllistämistä. (Palveluohjaus 2014.) Mielestämme palveluohjaus on tärkeää erilaisissa muutos- ja siirtymävaiheissa, kuten Emmiläntien asukkaille. Näkisimme myös, että palveluohjaus on hyödyllinen erityisesti Emmiläntien asukkaille, koska heillä on pitkäaikainen ja monimuotoinen palvelutarve.

Sauli Suominen tuo esille kirjassaan ” Palveluohjaaja-asiakkaan tuki ja tulkki”, että palveluohjaajien osaaminen ja ammattitaito tukevat ja turvaavat kohtaamista palveluohjattavien ja eri verkostojen kanssa. Suomisen mukaan moniammatillisen työn tarve nousee siitä, että ihmisten auttamistyö on moniammatillista. Emmiläntien asukkaiden kohdalla tarvitaan moniammatillista osaamista, esimerkiksi mielenterveys- ja päihdetyöstä asumisen tukeen. Mitä enemmän asiakastyö erikoistuu, sitä enemmän syntyy rajoja, joita on ylitettävä. Tämä synnyttää tarpeen yhteisiin kohtaamisiin. (Suominen 2010:3.)

6 Asunto ensin -periaate

Asunto ensin -periaate on lähtöisin New Yorkista. Samoihin periaatteisiin pohjautuvia pilottihankkeita on esiintynyt eri maissa. Suomen asunnottomuuden vähentämishjelma on kansainvälisissä tutkimuksissa herättänyt kiinnostusta. Suomessa mallista löytyy samoja piirteitä kuin alkuperäisestä Pathways to Housing mallista, yhteisöllisestä asunto ensin mallista sekä hajautettuun, että kevyeen tukeen perustuvasta asunto ensin - mallista. (Kaakinen 2012:23-24.)

Yhdysvalloissa on asunto ensin mallista saatu lupaavia tuloksia. Pathways to Housing- organisaatio on psykologi Sam Tsemberiksen johdolla kehittänyt pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisen mallin. Siinä lähtökohtana on asunnon järjestäminen ehdoitta. Yhdysvalloissakin mallin lähtökohtana on pitkäaikainen asunnottomuus. Sen kohderyhmän muodostavat psyykkisesti sairaita päihteiden väärin käyttäjät, jotka ovat jääneet asumispalveluiden ulkopuolelle. Pathways to Housing- organisaation tavoitteena on kehittää asumispalveluita, jotka auttavat vaikeammassa asemassa olevia ihmisiä ja vastaavat heidän asunnon tarpeeseensa. (Housing+services 2013.)

Organisaation lähtökohtana on, että kaikki pystyvät asumaan itsenäisesti oikeanlaisen tuen avulla. Tuki sovitetaan kunkin asukkaan tarpeita mukaillen. Moniammatillinen tiimi tukee asukasta, sekä hänen omassa kodissaan, että lähiyhteisössä. Jokaisella asukkaalle nimetään oma vastuutyöntekijä, kuitenkin moniammatillinen tiimi on hänen käytettävissään tarvittaessa. Tsemberiksen mallissa asukkaalle annetaan mahdollisuus itse valita millaista tukea hän haluaa ottaa vastaan. Asukkaalla ei kuitenkaan tarvitse sitoutua annettavaan tukeen. Asukkaalla on maksettava vuokrasta tietty osuus, ja tavattava tukitiimiä vähintään kerran viikossa. Tukitiimi huolehtii, että asukkaiden vuokrat tulevat hoidettua, he myös huolehtivat, että asukkaalla asunto pysyy asumiskelpoisena. (Asunto ensin periaate Yhdysvalloissa 2014.)

Asunto ensin -periaatteen mukaan eettisenä lähtökohtana nähdään, että asunto on ensimmäinen perusedellytys sosiaalisen kuntoutumisen käynnistämiseksi ja onnistumiselle. Periaatteen tavoitteena oli luoda pysyviä ratkaisuja pitkäaikaisasunnottomille. Siten asumisen tulee perustua vuokrasopimukseen, joka on toistaiseksi voimassa. Asumisen järjestämisen ennakoituihin ei liity päihteiden käytöstä luopuminen. (Kaakinen 2012:24) Yksilön asuminen turvataan tukipalveluin ja kun asuminen on vakiintunut, käynnistetään tarvittava sosiaalinen kuntoutus prosessi. Asunto ensin mallissa on keskiössä yksilön yksilölliset tarpeet. Se on toimintamalli, jota voidaan hyödyntää teoreettisena alustana. (Asunto ensin -periaate 2013.)

Suomessa ohjelma edustaa uutta toimintamallia asunnottomuuden poistamisessa tai vähentämisessä. Ohjelman puitteissa periaatetta sovelletaan kaikkien vaikeimpaan pitkäaikaisasunnottomien ryhmään. Tähän ryhmään kuuluvat päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät asunnottomat. (Nimi -ovessa hanke 2013.) Keskeisenä lähtökohtana on näkemys, jonka mukaan asunnon hankinta on edellytys muiden sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ratkaisemiseksi eikä päinvastoin. (Asunto ensin -periaate 2013.)

Vantaalla Asunto ensin -malli noudattaa pääsääntöisesti portaittaista asumismallia, jossa yksilöiden tulee ansaita oikeus omaan kotiin. Mallissa yksilön tulee sosiaalisen kuntoutumisen portaissa edetä. Palvelujärjestelmän portailta tiputaan aina yhä uudelleen alas, johtuen yksilöiden puutteellisista kyvyistä, taidoista ja motivaatiosta. Nykyinen palvelujärjestelmä vain pi-

tää yllä pitkäaikaisasunnottomuutta. Siksi Asunto ensin periaate lähtikin liikkeelle vastakkaisesta asetelmasta. Suomessa onkin perustettu onnistuneita yksiköitä Asunto ensin - hankkeen pohjalta. Yksiköistä on saatu apua usein pitkään kadulla epäinhimillisissä olosuhteissa asuville ihmisille. Asunto ensin -periaatteen mukaan asunnottomalle kuuluu asunto ehdoitta sekä hänellä on oikeus yksilölliseen räätälöityyn tukeen. Suunnitellun tuen tehtävä on taata asumisen jatkuvuus. (Asunto ensin -hanke 2013.)

7 Nimi ovesa -hanke

Nimi ovesa on Tekes-rahoitteinen kaksivuotinen asunnottomien palveluiden kehittämishanke. Hankkeen päämääränä on kehittää hankkeeseen osallistuvien kumppaneiden palvelujärjestelmissä asunto ensin -periaatteisesti toimivia palveluita, jotka kohdentuvat sekä asunnottomuuden vähentämiseen että ennaltaehkäisemiseen. Hankkeen keskeinen yhteiskehittämisen menetelmä on kuntien ja hankekumppaneiden systemaattinen verkostotyö, jossa asiakasnäkökulmalla ja palveluiden käyttäjien kokemusasiantuntijuudella on merkittävä rooli. Hankkeeseen osallistuivat Espoon, Helsingin, Tampereen ja Vantaan kaupungit sekä Helsingin Diakonissalaitos, Silta-valmennusyhdistys ja Vailla vakinaista asuntoa ry. Hanketta koordinoi Socca - Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. Hanke oli osa Vanhasen toisen hallituksen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman 2008-2011 toteutusta. Palveluiden kehittämisen ohella kehittämistyön tuloksista tuotettiin asunto ensin -periaatteisten palveluiden tueksi. (Nimi ovesa -hanke 2010-2012.)

Nimi ovesa -hanke on osallistunut viiden Euroopan maan väliseen Grundtvig-rahoitteiseen hankkeeseen. Hankkeen teemana oli auttaa pitkäaikaisasunnottomia asunto ensin -mallin mukaisesti. Jokaisesta osallistujasta maasta mukana on yksi kolmannen sektorin järjestö. Ranskasta hankkeeseen osallistui kolmannen sektorin asunnottomien palveluiden kattojärjestö FNARS, Skotlannista asunnottomien palveluita tuottava Turning Point Scotland, Itävallasta Wienin kaupungin sosiaalitoimi Fonds Soziales Wien, Espanjasta kolmannen sektorin järjestö ProHabitatge. Hanketta johti FNARS. (Housing First in Europe 2012-2013.) Vuosien 2012 ja 2013 aikana kunkin maan asunto ensin projektit vierailivat muiden osallistujien hankkeissa. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin Glasgowissa 24.-27.1.2012, ja seuraavaksi ryhmät vierailivat Suomessa kesäkuussa 2012 ja Ranskassa lokakuussa 2012.

Muiden esimerkistä innostuneena, Ranska painottaa vahvasti asunto- ensin periaatetta. Hankkeessa asetettiin 400 mielenterveysongelmista kärsivää ihmistä yhteen ilman, että pystyttiin arvioimaan heidän asumiskykysä. Skotlannissa on tarveharkintaisten ratkaisujen sijasta säädetty asumisesta perusoikeus, kaikilla "ilman omaa syytään" asunnottomilla on oikeus kunnan järjestämään asuntoon. (Housing First in Europe 2012-2013.)

Espanjassa asunnottomuuspolitiikka on alkutekijöissä ja erityisesti asunnottomuuden määrittely on hajanainen. Asunto ensin -malliksi ProHabitatge ehdottaa asunto+ -mallia, jossa oma asunto on tukipalvelun tärkein osa-alue ja tukipalvelut räätälöidään yksilöllisesti. (Housing First in Europe 2012-2013.)

Wienin-kaupungin palvelujärjestelmä on rakennettu tiiviillä yhteistyöllä kaupungin ja kolmannen sektorin palveluntuottajien välillä. Kuitenkaan asunto ensin -mallin mukaisia palveluita pitkäaikaisasunnottomille ei ole tarjolla. Asunto ensin -mallin mukaisia pilottihankkeita ollaan kuitenkin suunnittelemassa. Wienin kaupunki tarjoaa hyvän mahdollisuuden kehittää muun muassa asunnottomien palveluiden ja kunnallisen vuokra-asuntotoiminnan välistä yhteistyötä. (Housing First in Europe 2012-2013.)

8 Asunnottomien asuttaminen Vantaalla

Jatkoasuttamisella tarkoitetaan asumisen turvaamista, silloin kun asukas siirtyy tuetun asumisen yksiköstä tai laitoshoidosta itsenäiseen asumiseen. Jatkoasuttamista on myös tilanne, jossa vuokra-asunnosta hädän saanut asukas sijoitetaan tuetun asumisen yksikköön tai tukiasuntoon. Jatkoasuttamisessa on tärkeää toimiva palveluohjaus ja kotiin vietävä tuki, joka kantattelee siirtymävaiheen yli ja jatkuu asukaslähtöisesti asumisen vakiinnuttua. Kotiin annettava tuki on keskeinen tukimuoto jatkoasuttamisessa. (Jatkoasuttaminen 2013.)

Ensisijaisena tavoitteena Emmiläntien vuokra-asuntojen asumisessa on, että asukkaat siirtyvät onnistuneesti asumispalvelu- ja laitosisiakkuudesta tavalliseen vuokra- asumiseen, integroituvat yhteiskuntaan ja osaavat käyttää tarvittaessa olemassa olevia perus- ja erityispalveluita. (Jatkoasuttaminen 2013.)

Hakijoista suurin osa asui kolmannen sektorin järjestämässä tuetussa asumisessa, jossa asuminen tarkoitettiin määräaikaiseksi. Tavoitteena määräaikaisessa asumisessa on, että asukas kuntoutuu riittävästi ja saavuttaa itsenäisen asumisen valmiudet sekä siirtyy tavalliseen asumiseen. Asukkaan itsenäiseen asumiseen tuetaan ns. siirtymävaihetukimallilla. Siirtymävaiheen tuki on jatkumo tuettuun asumiseen tai laitoshoittoon, jossa asukasta tuetaan siirtymään itsenäiseen asumiseen. Siirtymävaiheen tuen tehtävänä on vahvistaa asukkaan tunnetta siitä, että hän selviytyy itsenäisesti, tunnistaen omat voimavaransa, jotta pystyisi hallitsemaan omaa elämäänsä. Tuki sisältää muun muassa muuton järjestämiseen ja kodin perustamiseen liittyviä asioita, etuuskien hakemisessa ja viranomaisasioinnissa opastamisen sekä asuinkiinteistöön ja lähiympäristöön perehdyttämisen. Lisäksi asukasta vahvistetaan tunnistamaan riskitekijät itsenäisen asumisen jatkumiselle ja ennakoimaan ongelmatilanteisiin, esimerkiksi tekemällä toimenpidesuunnitelman. Onnistuneen siirtymävaiheen työmenetelminä käytetään

henkilökohtaisia tapaamisia, opettamista, ohjaamista, neuvontaa, tavoitetyöskentelyä ja ryhmiä. (Asukasvalintaa ja asumista ohjaavat periaatteet 2014.)

Vantaan omat ovet -hankeen tavoitteena oli muodostaa moniammatillinen tiimi, jossa yhdistyivät julkinen ja yksityinen sektori. Ryhmä muodostui oman alansa asiantuntijoista. He karsoittivat Vantaan asunnottomuutta ja asunnottomuuteen liittyviä kysymyksiä. Ryhmän rooli korostui siinä vaiheessa kun Vantaalle alettiin rakentaa pitkäaikaisasunnottomuus ohjelman mukaisia asuntoja. (Kaakinen 2012:16.)

Emmiläntien asukkaille järjestettiin kaksi asumisinfotilaisuutta ennen muuttoa. Infotilaisuuden ensimmäisenä pitivät päihdepalvelujen, aikuissosiaalityön sekä yksityisen asumispalvelutuottajan sosiaali- ja palveluohjaajat. VAV Oy:n asumisneuvojat pitivät toisen infotilaisuuden. Tilaisuuksissa annettiin tietoa Emmiläntien asumisesta, kotiin vietävästä tuesta, Emmiläntien sosiaaliohjaajan työtehtävistä, mahdollisista tukipalveluista, huoneenvuokralaista ja miten asukkaiden toivotaan toimivan asumisen ongelmatilanteissa. Asumisinfotilaisuuksissa asukkaat käsittelevät vuokra-asumisen eri osa-alueita. Asumisinfotilaisuudet antoivat asukkaille tärkeää tietoa vuokralla asumisesta, edesauttoivat asukkaita edessä olevan muutoksen prosessoinnissa sekä uuden identiteetin muodostamisessa (Kotiin vietävä tuki ja muut tukipalvelut 2014.)

8.1 Emmiläntie

Emmiläntien vuokratalot ovat osa ympäristöministeriön pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaa (2008- 2011). Vuokratalot valmistuivat alkukesästä 2012 ja asuntoja kohteeseen tuli yhteensä 53. Emmiläntien asukkaat muuttivat 18.6 ja 21.6.2012 vuokrakoteihinsa. Emmiläntien vuokratalot ovat Vantaan kaupungin (VAVin) vuokrataloja. Emmiläntie kuuluu aikuissosiaalityön itäisen toimintayksikön alaisuuteen. (Jatkoasuttaminen 2014.)

Emmiläntiellä toimii sosiaaliohjaaja, joka toimii Perhepalveluiden Aikuissosiaalityön alaisuudessa. Hänen työnkuvaansa kuuluu asukkaiden yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukeminen sekä asumisen turvaaminen. Avun tunnistaminen ja pyytäminen voi kohderyhmälle olla vaikeaa. Tukihenkilöstö on silloin tärkeässä roolissa. Tavoitteena on saada yhteys mahdollisimman helpoksi. Emmiläntien sosiaaliohjaaja ylläpitää ja luo luottamuksellisia asiakassuhteita. Sosiaaliohjaajalla on kyky huomata asukkaiden elämänhallinnan vaikeudet, hän huomioi yksilöllisesti asukkaiden huolenaiheet. Hänen luokseen voi tulla niin sanotusti matalan kynnyksen periaatteella. Työpiste sijaitsee samassa kiinteistössä, kun asukkaiden vuokra-asunnot. Emmiläntien vuokra-asuntojen saamisessa ei ollut vaatimuksena päihdeettömyys, jolloin se madaltaa yhteydenottokynnystä. (Yhteisön sisäinen ammatillinen tuki 2014.)

Asukkaiden henkilökohtainen tuki, kotiin vietävä tuki järjestettiin kaupungin ostopalveluna kolmannen sektorin järjestöiltä. Asukkailla säilyi mahdollinen normaali sosiaalitoimen asiakkuus mikä määräytyy katuosoitteen mukaisesti. Lisäksi he käyttävät yleisiä kuntalaisille tarkoitettuja palveluja, kuten terveyskeskuspalveluja. Emmiläntien vuokra-asunnot sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien äärellä Tikkurilassa. Emmiläntien tavoitteena on saattaa asukkaat onnistuneesti asumispalvelu- ja laitosasumisesta normaaliin vuokra-asumiseen. Samalla he integroituvat yhteiskuntaan, ja oppivat käyttämään kunnan järjestämiä peruspalveluita. (Jatkoasuttaminen 2013.)

Emmiläntiehen kuuluu 53 asuntoa. Asunnoista kolme ovat kaksioita ja loput ovat yksiöitä. Asukkaiden ikäjakauma Emmiläntiellä on vaihteleva. Yli 60-vuotiaita on 10 kpl, 50-vuotiaita on 20 kpl, 40-vuotiaita on 16 kpl ja alle 30-vuotiaita on kaksi. Asukkaista seitsemän on naisia. Osa Emmiläntien asukkaista käyvät töissä tai kuntouttavassa työtoiminnassa. Loput ovat sairastai työkyvyttömyys eläkkeellä. (Emmiläntien Sosiaaliohjaaja 2012.)

8.2 Asukkaiden muuttoprosessi Vantaan Emmiläntielle

Vuonna 2011 marraskuussa lähetettiin tiedote kaikille mahdollisille toimijoille, joiden keskuudessa ajateltiin olevan pitkäaikaisasunnottomia. Lisäksi tiedotteen saivat kaupungin toimijoista aikuissosiaalityön sosiaaliasemat, aikuissosiaalityön asumisen sosiaaliohjauksen tiimi, asumispalvelujen toimintayksikkö, jälkihuoltoyksikkö, päihdepalveluiden kuntouttava asumisyksikkö, A-klinikkatyön H-klinikka, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin Itäinen mielialahäiriö- ja kuntoutuspoliklinikka, yksityiset asumispalvelun tuottajat sekä kolmannen sektorin järjestöt kuten Seurakuntayhtymä ja Ruoka-apu ry. (Jatkoasuttaminen 2014). Tiedotteessa kävi ilmi Emmiläntien tarkoitus ja kohteen perustiedot. Lisäksi tiedotuksessa oli kohteen hakuaika ja hakukriteerinä pitkäaikaisasunnottomuus. Päivi Kosken mukaan keskitytään liikaa asunnottomien mielenterveys- ja päihdeongelmiin. Hän näki, että olisi tärkeää keskittyä ja huolehtia myös kohtuuhintaisten ja tavallisten asuntojen tarjonnasta. (Koski 2013:46.)

Emmiläntien asukasvalinnat olivat kaksivaiheiset. Ensimmäisessä vaiheessa Emmiläntien ohjausryhmä käsitteli eri järjestöiltä tulleita hakemukset. Ryhmä esitteli hakemukset Vantaan vuokra-asunnot Oy:lle. Esitysten pohjalta Vantaan vuokra-asunnot Oy tekivät lopullisen asukasvalinnan. (Jatkoasuttaminen 2014.) Emmiläntien asukkaat saivat kotiin vietävän tuen seuraavilta kolmannen sektorin järjestöiltä: Sinivida, Kilta (A-killta), Sininauhasäätiö, Riihenaika, Välivuokra. Lisäksi osaa asukkaista oli tukemassa Vantaan kaupungin kotihoito. (Emmiläntien sosiaaliohjaaja 2013.)

Asuntojen hakemuksessa tuli ilmetä hakijan tuen tarve ja miten lähettävä taho aikoo järjestää hakijalle tarvittavan kotiin vietävän tuen. Hakemuksia tuli yhteensä 164. Hakemukset jakaantuivat seuraavan kaavion mukaisesti.

Aikuissosiaalityö / alueet	41
Välivuokra-asunnot / aikuissosiaalityö	10
Asumispalvelujen toimintayksikkö	13
Kuntouttavat asumispalvelut	24
H- ja A-klinikat	16
Yksityiset palvelut	51
Muut ja etsivä työ	9
Yhteensä	164

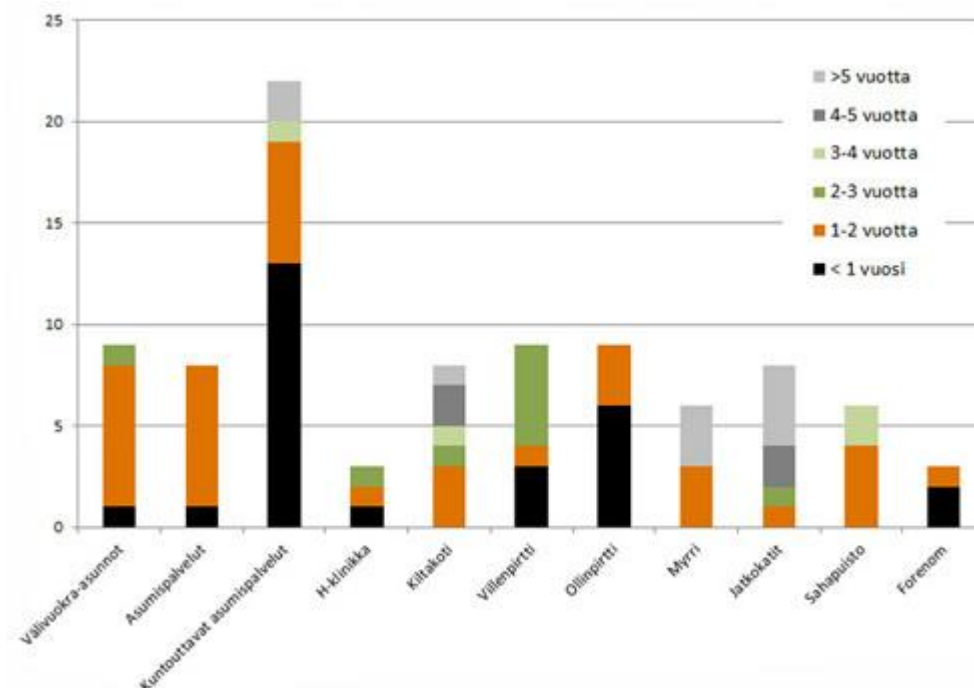
Taulukko 3.

Asuntohakemukset Emmiläntielle (Asuntoensin.fi)

8.3 Emmiläntien vuokrataloihin hakeutuminen

Useat hakijat olivat asuneet useita vuosia kolmannen sektorin järjestöjen asumisyksiköissä. Pitkä asumisaika johtui pitkälti siitä, että Vantaalla ei ollut järjestää vuokra-asuntoja. Hakemuksista kävi ilmi, että useat hakijat pärjäisivät hyvin ilman kotiin vietävää tukea. He asuivat tuetuissa asumisyksiköissä vuokra-asuntojen puutteen vuoksi. (Mielenterveyskuntoutujien jatkoasuttaminen Vantaalla 2013.) Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset näkivät, että päihdeongelmallisille asunnottomille sopisi asumismuotona tuettu asuminen. Tukiasunnossa asuttuaan yksilöllä olisi rauhassa aikaa opetella itsenäiseen asumiseen liittyviä taitoja ennen siirtymätilannetta normaaliasumiseen. (Koski 2013:59.)

Oheinen taulukko kertoo kuinka kauan asukkaat asuivat eri kolmannen sektorin asumisyksiköissä ennen Emmiläntielle siirtymistä. Taulukko sisältää eri kolmannen sektorin asumisyksiköt. Taulukossa tulee selvästi ilmi, että suurin osa Emmiläntien asukkaista asuivat erilaisissa kuntouttavissa asumispalveluissa, joissa asuminen oli tarkoitettu määräaikaiseksi. (Jatkoasuttaminen 2014.)

Taulukko 4.

Emmiläntien sisäänmuuttaneet asukkaat yksiköittäin (Asuntoensin.fi)

9 Kolmannen sektorin järjestöt toteuttamassa kotiin vietävää tukea

Asukas ja kotiin vietävän tuen palveluntuottaja tekivät Vantaalla keskinäisen sopimuksen kotiin saadusta tuesta. Sopimuksessa kohdentui tuen sisältö ja kesto (Mt-kuntoutujat 2014). Ennen kuin tuki päättyi, pidettiin asukkaan kanssa väliarviointi, jossa tarkasteltiin palvelun tarvetta, riittävyttä sekä sovittiin tuen jatkumisesta. Tarvittaessa kotiin vietävää tukea voi jatkaa, jos asiakas ja palveluntuottajat niin päättävät. Kun asukkaalla päättyy kotiin vietävä tukipalvelu ja hänellä ilmenee asumiskyvyn tai elämän hallinnan ongelmia hyödynnetään avohoitopalveluja. Avohoitopalvelut perustuvat normaaliusperiaatteeseen. Jos avohoitopalvelut eivät riitä, voidaan siirtyä uudelleen kotiin vietäviin palveluihin. Tällöin palveluntuottaja saattaa muuttua. Kotiin vietävän tuen uudelleen aloittamisessa aloitteen tekijänä voi olla asukas itse, Emmiläntien sosiaalihoaja, sosiaalityöntekijä tai avohoitoyksikön työntekijä. Päätökset palvelun uudelleen ostamisesta tekee aikuissosiaalityön työntekijä. (Mt- kuntoutujat 2014.)

9.1 Sininauhasäätiö

Sininauha Oy on Sininauhaliitto ry:n perustama yhtiö, joka tarjoaa palveluita erityisesti päiheteidenkäyttäjille. Sininauhasäätiö tarjoaa erilaista asumisen ja elämisen tukea ja sen tavoitteena on luoda asiakkailleen mahdollisimman ihmisarvoinen elämä. Sininauhasäätiö tarjoaa asumispalveluja, ehkäisevää ja etsivää päihdetyötä ja kuntouttavaa työtoimintaa. Lisäksi siel-

lä on mahdollisuus osallistua erilaisiin ryhmätoimintoihin. Lisäksi Sininauhaliitolla on erilaisia päiväkeskus toimintoja, joissa tarjotaan tukea sekä päihteiden käyttäjille että heidän omaisilleen. Sininauhasäätiö järjestämä ryhmätoiminta tarjoaa vertais- ja tukiryhmiä päihdekuntoutujille. (Sininauha Oy 2013.)

9.2 A-kilta

A-killat ovat itsenäisiä rekisteröityjä yhdistyksiä, jotka tarjoavat päihteetöntä toimintaa päihdekuntoutujille (A-kiltojen liitto Ry 2013). A-killat tarjoavat vertaistukea, jonka pääpainona on päihteetön toiminta. Monissa A-kiltojen yksiköissä on päivätoimintaa, jossa tarjotaan asiakkaille henkilökohtaiseen elämään liittyviä palveluja, kuten ruokailu ja hygienian hoitoa. Lisäksi osa A-killoista tarjoaa asiakkailleen asumis- ja hoitokotitoimintaa. Kokemusasiantuntijuus on yksi A-kiltojen tärkeimmistä tukitoimista. (A -Kiltan liiton tehtävä 2013.)

9.3 Sinivida Oy

Sinivida Oy on sininauhasäätiön ja Medividan yhteisyritys. Pääasiakkaita ovat kunnat, kuntayhtymät sekä yksityiset sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköt. Sinivida tarjoaa terveystalveta, hoivapalveluja sekä lastensuojelun tuettuja yksikköjä. Emmiläntien asiakkaille Sinivida tarjoaa kotikatkon. Siinä päihdekuntoutus toteutetaan asiakkaan kotona. Kotona tapahtuvan katkaisuhoidon edellytyksenä on, että asiakkaalla on jokin vamma mikä estää häntä menemästä oman alueensa katkaisuhoidon toteuttamaan yksikköön. Kotikatkon tavoitteena on tarjota matalan kynnyksen päihdepalveluja, jolla ehkäistään syrjäytymistä. (Kotona tapahtuva alkoholi-katkaisuhoito ja jälkikuntoutus 2013.)

9.4 Riihenaika Oy

Riihenaika Oy on sosiaali-, koulutus- ja valmennuspalveluita tuottava yritys. Pääasiassa sen toiminta on Vantaalla. Sosiaalialan palveluihin kuuluvat muun muassa lastensuojelu- sekä perhetyö, tukihenkilötyö, aikuissosiaalityön palvelutuotanto, ja mielenterveyskuntoutujien palvelut. Riihenaika tarjoaa erilaisia työelämän valmennuksia, joiden tavoitteena on tukea asiakasta sijoittumaan työmarkkinoille. Lisäksi Riihenaika Oy toteuttaa erilaista ryhmätoimintaa sekä kuntouttavaa työtoimintaa. Muun muassa Vantaan kaupunki tekee yhteistyötä Riihenaikan kanssa. (Työelämään ohjaavat palvelut 2013.)

9.5 Aspa

Aspa -säätiön tavoitteena on edistää vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien mahdollisuuksia itsenäiseen ja omaehtoiseen elämään. Palvelut tarjoavat itsenäistä elämään edistäviä palveluja apua ja tukea tarvitseville, mielenterveyskuntoutujat, vammaiset ja ikäihmiset kuulu-

vat tähän kohderyhmään. Aspa- säätiö kehittää erityisryhmille yksilöllistä, laadukasta ja turvallista asumista tavallisissa asumisympäristöissä. (Tietoa Aspasta 2014.)

10 Tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä kartoitimme Emmiläntien asukkaiden kokemuksia ja näkemyksiä kolmannen sektorin tarjoamasta kotiin saadusta tuesta muun muassa, miten kotiin vietävä tuki auttoi asukkaiden arjesta selviytymistä ja tuki heitä itsenäiseen elämään. Halusimme tuoda esiin sitä, mikä oli asukkaille merkityksellistä, eli laatua, puhuttaessa kotiin saadusta tuesta. Halusimme myös selvittää teemahaastattelun avulla minkälaista tukea asukkaat konkreettisesti saivat kotiin. Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat:

1. Millaista tukea Emmiläntien asukkaat saivat ?
2. Mitkä ovat asukkaiden näkemykset kotiin saadusta tuesta?

Näillä kysymyksillä saimme selville asukkaiden laatuksellisia, mitkä asiat olivat heidän näkökulmastaan merkityksellisiä ja mitkä eivät olleet merkityksellisiä, sekä mitä asukkaat toivat esiin haastatteluissa. Tässä tutkimuksessa pyrimme seuraavien haastattelukysymysten avulla saamaan vastauksen tutkimuskysymyksiin ja selventämään asukkaiden ajatuksia kotiin saadusta tuesta.

1. Mitä kautta sait kotiin vietävän tuen?
2. Millaista tukea sait?
3. Vastasiko kotiin vietävä tuki tarpeitasi?
4. Mikä kotiin vietävässä tuessa oli hyvää?
5. Missä, kotiin vietävässä tuessa, olisi parannettavaa?
6. Paransiko kotiin vietävä tuki sinun elämänlaatuasi?
7. Minkä kouluarvosanan antaisit kotiin vietävälle tuelle?

Edellä mainittuja kysymyksiä käytimme haastatteluissa. Tarkoituksenamme oli, että haastattelut olisivat avoimia ja vastaajat voisivat tuoda ajatuksiaan avoimesti esille. Jotta haastatteluissa saisimme tarpeeksi vastauksia, käytimme nauhuria hyväksemme. Nauhoitetun haastattelun etuna oli, että pääsimme käsittelemään aineistoa mahdollisimman totuuden mukaisesti. Tavoitteenamme oli luoda luottamuksellinen vuorovaikutussuhde. Hirsijärven ja Hurmeen mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tavoittamaan haastateltavien näkökulma, keräysmenetelminä käytetään sellaisia menetelmiä, jotka vievät haastattelijat lähelle haastateltavia. (Hirsijärvi & Hurme 2009.)

11 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyömme on luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus. Päädyimme kvalitatiiviseen tutkimukseen, koska sen avulla asukkaat voivat tuoda esille haastattelussa omia kokemuksia ja näkemyksiä kotiin saadusta tuesta. (Leskinen 1995: 13.) Laadullisessa tutkimuksessa objektiivisuus lähtee siitä, että tutkija ei sekoita omia uskomuksiaan, asenteitaan ja arvostuksiaan tutkimuskohteeseen. Tutkija yrittää ymmärtää haastateltavan henkilön näkökulmia ja ilmaisuja, samalla pyritään vuorovaikutukseen kohteen kanssa. Tulkintavaiheessa saatua aineistoa pyritään järjestämään ja ymmärtämään. Teoria on silloin aineiston lukemisen, tulkinnan ja ajattelun lähtökohtana. (Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot 2013.) Aineiston kannalta oli tärkeää antaa haastateltavien kertoa kotiin saadun tuen merkityksestä ja kokemuksista omin sanoin.

11.1 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Tutkimuksen kohteena olevien ihmisten tulee voida hyväksyä tutkimus tai kieltäytyä osallistumasta siihen sen tiedon varassa, joka koskee tutkimuksenluonnetta ja tarkoitusta. (Hirsijärvi & Hurme 2009:20.) Tuomen ja Sarajärven mukaan tällöin on perusteltua antaa haastattelukysymykset tai aiheet tiedon antajille tutustuttavaksi. Haastattelun onnistumisen kannalta suosittelemme, että asukkaat voivat tutustua kysymyksiin, teemoihin tai ainakin haastattelun aiheeseen etukäteen. Haastattelun etuna oli joustavuus. Meillä oli mahdollisuus toistaa kysymykset ja oikaista väärinkäsityksiä. Selventää eri ilmausten sanamuotoa ja käydä keskustelua kohderyhmän kanssa. Haastattelun teki myös joustavaksi se, että haastattelukysymykset voitiin esittää siinä järjestyksessä, jossa me katsoimme sen aiheelliseksi. Haastattelussa on tärkeintä saada mahdollisimman paljon tietoa asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2009:73.)

Käytimme haastattelussa kerronnallista eli narratiivista näkökulmaa. Narratiivisessa haastattelussa kysymykset muotoillaan haastateltaville niin, että tutkija saa vastaukset kertomuksina, samoin annetaan haastateltavalle tilaa kertomuksille. Tutkijan kysymykset myös ohjaavat kertomusta ja keskustelua eri suuntiin. Kysymysvalinnat ohjaavat keskustelua eri suuntiin, esimerkiksi faktojen keräämiseen ja selityksiin ja mielipiteisiin. (Niittynen 2012:20.) Kun haluamme tietää mitä ihminen ajattelee, on hyvä kysyä asiaa häneltä itseltään (Tuomi & Sarajärvi 2009: 72-73) Näkisimmekin, että kyseessä on eräänlainen keskustelu. Keskustelu tapahtuu tutkijan aloitteesta ja tutkijan ehdoilla. Vuorovaikutuksen avulla tutkija pyrkii saamaan selville haastateltavilta tutkimuksen aihepiiriin kuuluvat asiat, kuten tutkimuskysymyksiin vas-

taaminen. (Eskola & Vastamäki 2001:24.) Roution mukaan teemahaastattelu on keskustelevalta tutkimusmetodi (Routio 2007).

11.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusetiikka käsitteenä nähdään moniulotteisena. Julkaisussa ”Tutkijan ammattietiikka” esitetään kahdeksan yleistä eettistä vaatimusta, jotka kaikille tutkijoille tulisi asettaa. Ne ovat älyllisen kiinnostuksen vaatimus, rehellisyyden vaatimus, tunnollisuuden vaatimus, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, sosiaalisen vastuun vaatimus, ammatinharjoituksen edistäminen ja kollegiaalinen arvostus. (Tutkimusetiikka ja lakipykälä 2010.)

Tutkijalta pitää löytyä aito kiinnostus tutkittavaan asiaan. Uuden tiedon hankkiminen tutkimuskohteesta katsotaan tutkimuseettisesti perustelluksi motivaation lähteeksi. (Tutkimusetiikka ja lakipykälä 2010.) Tutkijalta edellytetään rehellisyyttä ja tunnollisuutta erityisesti niistä osa-alueista, joista tutkija etsii tutkimukselleen aineistoa. Tutkijan tulee olla hienovarainen mitä tulee tutkimuksensa aineiston analyysiin. Vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen ja sosiaalisen vastuun vaatimus koskevat sekä tutkittavien kohtelua että tutkimuksen ja sen tulosten mahdollisia seurauksia. Kollegiaalinen arvostus taas ilmenee arvostavana suhtautumisena toisiin tutkijoihin, ei vähättelynä. (Tutkimusetiikka ja lakipykälä 2010.)

Kaikkiin tutkimuksiin liittyy eettisiä ratkaisuja. Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa joudutaan eettisten kysymysten eteen. Haastatteluissa, joissa ollaan suoraan kontaktissa haastateltavien kanssa, eettiset ongelmat ovat monitahoisia. (Hirsijärvi & Hurme 2009:19.) Esitämme raportissamme siteerauksia suoraan haastattelusta, jotta antaisimme mahdollisimman realistisen kuvan entisten pitkäaikaisasunnottomien kokemuksista kotiin vietävästä tuesta. On eettisesti tärkeää, että asukas tietää haastattelun olevan luottamuksellinen. Ilmoitimme saatekirjeessä, että tulemme käyttämään tutkimuksessamme suoria siteerauksia haastatteluista. Tekemäsämme tutkimuksessa eettisyys tulee esille tutkittavien henkilöiden anonyymiydessä. Oli eettisesti perusteltua kertoa asukkaille miksi haastattelimme heitä ja mitä haastattelu koski. Toisaalta voisi olla niin, että asukkaat eivät olisi suostuneet haastatteluun, jos eivät olisi tienneet haastattelun aiheita. (Tuomi & Sarajärvi 2009:73) Tämä sinällään saattoi edistää hyvän ja luottamuksellisen asiakassuhteen syntymistä haastattelutilanteessamme. (Varjonen 2007:33.)

Jokainen haastattelututkimus on erilainen. Siitä huolimatta haastattelujen tulosten luotettavuutta ja pätevyyttä tulisi arvioida jollakin tavalla. (Hirsijärvi yms. 2009:217.) Pyrimme vaikuttamaan tutkimuksemme validiteetin siten, että äänitimme haastattelut, jonka jälkeen litteroimme ne sanasta sanaan ja lopuksi tuhosimme kaikki äänitallenteet. Tarkoituksenamme

on nostaa haastatteluissa nousseet teemat näkyviksi myös tuloksiin ja tehtyihin johtopäätöksiin.

Ennen kuin aloitimme tutkimuksen tekemisen, teimme Emmiläntien sosiaaliohjaajan kanssa opinnäytetyösopimuksen. Tutkimuksen eettisyyden takia oli tärkeää, että sosiaaliohjaaja informoi asukkaita etukäteen haastatteluajankohdasta. Ennen haastattelua saimme haastateltavilta kirjallisen luvan haastattelun nauhoittamiseen. Lupakyselyssämme kerroimme asukkaille, että heidän henkilöllisyytensä ei tule esille missään tutkimuksen vaiheessa.

12 Tutkimuksen toteutus

Osallistuimme Laurea -ammattikorkeakoulussa hanke-infoon, josta poimimme meitä kiinnostavan opinnäytetyöaiheen. Saimme ohjaavan opettajan opinnäytetyöllemme. Ohjaavan opettajan kanssa otimme yhteyttä Emmiläntien sosiaaliohjaajaan sopiaksemme miten aloitamme opinnäytetyön tekemisen. Tammikuussa 2013 oli ensimmäinen tapaaminen sosiaaliohjaajan kanssa. Saimme kuulla häneltä mitä hän haluaa tältä opinnäytetyöltä. Tapasimme sosiaaliohjaajan 20.3.13, jolloin kävimme läpi edistymistämme opinnäytetyössämme. Lisäksi arvioimme hänen kanssaan haastattelukysymysten runkoa. Tavoitteena oli, että kysymykset olisivat mahdollisimman yksinkertaisia ja selkeitä, jolloin niihin vastaaminen ja niistä keskusteleminen asukkaan kanssa olisi sekä asukkaalle, että meille mahdollisimman helppoa. 5.4.13. oli opinnäytetyösuunnitelmaan liittyvä seminaari. Haastattelut suoritimme kahtena eri päivänä 8.4.2013 ja 15.4.2013.

Tutkimuksen aineisto kerättiin Emmiläntien kerhohuoneella haastattelun keinoin. Sosiaaliohjaaja oli valinnut meille haastateltavat. Hänellä ei ollut erityisiä kriteerejä, vaan hän valitsi ne asukkaat, jotka suostuivat haastateltaviksi. Haastattelut nauhoitettiin ja ne litteroitiin kesäkuussa 2013. Haastattelimme 10 asukasta. Tarkoituksenamme oli haastatella 11 asukasta, mutta yksi kieltäytyi.

Tutkimuksen kannalta oli tärkeää, että asukkaiden sanallinen kerronta onnistuu hyvin, koska meidän tutkimusmenetelmänämme oli haastattelu. Käytimme myös narratiivista eli kerronnallista näkökulmaa, jossa muotoilimme kysymykset haastateltaville, niin että saimme vastaukset kertomuksen muodossa. Annoimme asukkaille mahdollisuuden kertoa itse elämästään ja kokemuksistaan. Tämä toteutui mielestämme hyvin.

Opinnäytetyömme perustui 10 pitkäaikaisasunnottomalle suunnattuun teemahaastatteluun. Tämä on kuitenkin pieni otanta, näin ollen tutkimus edustaa vain osaa asukkaista. Haastattelumme oli johdonmukaista keskustelua, jossa pyrimme noudattamaan apukysymystemme runkoa. Kuitenkin haastattelutilanteet olivat erilaisia ja sisällöllisesti poikkesivat toisistaan,

vaikka haastattelun runko ja kysymykset olivat kaikille samoja. Huomasimme, että asukkaille puolistrukturoitu eli teemahaastattelu sopi hyvin.

13 Aineiston analyysi

Tutkijan on tavalla tai toisella valittava analyysiin tutkimuksen kannalta tärkeimmät aihealueet. Analyysin tarkoituksena on yhtenäistää aineisto siten, että mitään olennaista ei jäisi pois ottaen huomioon, että sen informaatioarvo kasvaa. (Eskola 2001:145-147.) Tuloksia tulkitaan aineiston analyysistä esiin nousseiden teemojen osalta (Hirsijärvi yms. 2004:213.) Analysointimme apuna käytimme asukkaiden aitoja sitaatteja, joihin analysoimme ja tulkintamme perustuvat. Suorat sitaatit antavat myös lukijoille kuvan aineistosta ja mahdollisuuden heille arvioida tekemääme analyysia.

Jokaiselle haastateltavalle oli varattu noin tunti keskusteluaikaa. Kuitenkin huomasimme jo muutaman haastattelun jälkeen, että haastattelut kestivät noin 10-15 minuuttia. Keskustelussa ei päässyt mielestämme niin syvälliselle tasolle kuin olimme toivoneet. Asukkaiden vastaukset olivat pääosin lyhyitä ”ihan hyvää”-vastauksia. Tämä saattoi johtua uuden tilanteen tuomasta jännityksestä.

Kun haastattelut olivat tehty, mielestämme saimme tarkoituksenmukaista aineistoa riittävästi. Huomasimme aineistosta, että samat teemat toistuivat, jolloin saimme vastauksen meidän tutkimuskysymyksiimme. Koska haastattelut olivat keskustelunomaisia, huomasimme, että keskustelut toisinaan eivät pysyneet tutkimuskysymystemme osa-alueilla, jolloin jouduimme ohjaamaan keskustelun apukysymysten avulla takaisin aihepiiriin. Litteroinnin jälkeen huomasimme vastauksista, että osa vastauksista ei miltään osin täyttänyt tutkimuskysymyksiämme. Asukkaat saattoivat puhua aiheen vierestä. Litteroinnin jälkeen luimme aineiston useasti läpi, jolloin meille muodostui mielikuva haastateltavien esiin nostamista teemoista. Haastatteluista poimimme tärkeät teemat, jotka mielestämme vastasivat tutkimuskysymyksiimme. Kävimme jokaisen haastattelun läpi värikynätekniikkaa käyttäen. Luokittelimme aineiston tutkimuskysymystemme mukaan. Analysoimme aineistoamme esiin nousseiden teemojen mukaisesti. Päätimme tarkastella pääasiallisesti aineistosta vahvana esiin nousevia piirteitä, jotka olivat yhtenäisiä usealle haastateltavalle. Etsiessämme aineistosta yhteneviä teemoja, merkitsimme, yhdistelimme ja karsimme niitä kattoteemojen alle. Lopulta tutkimuksemme teemoiksi valikoitui sosiaalinen tapahtuma, pakollisuus, ammatillisuus ja arjen tukeminen. Näiden kattoteemojen avulla analysoimme tutkimustulokset.

14 Tutkimustulokset

Käymme tuloksissa aineistoa läpi pääteemojen mukaisesti poimien haastattelurungon osa-alueet. Alaotsikot valikoituvat aineistosta nousseiden teemojen mukaisesti. Haastatteluaineistosta käytämme suoria lainauksia kulloinkin kyseessä olevaa teemaa koskien. Kappale 14.1 Sosiaalinen tapahtuma kuvaa asukkaiden kokemuksia kotiin saadun tuen työntekijöiden ja asukkaiden välisistä vuorovaikutustilanteista. 14.2 Arjen tukeminen ja työntekijöiden ammatillisuus kappaleessa käsittelemme asukkaiden mielipiteitä työntekijöiden motivaatiota omaan työhönsä ja asukkaita kohtaan, samalla tuomme esille mitä konkreettista apua kotiin saadusta tuesta oli asukkaille. Suominen korostaa, että kotiin vietävä tuki on omanlaistansa palveluohjausta. Palveluohjaus tarkoittaa sosiaalityön työmenetelmää, jossa eri sosiaalityön palvelut yhdistetään asiakkaalle. (Suominen 2010:3.) 14.3 Kolmen kuukauden pakollinen kotiin saatu tuki-kappaleessa tuomme esiin kotiin saadun tuen kolmen kuukauden pakollisuuden, josta asukkaat olivat sekä positiivista, että negatiivista mieltä.

Pääosin aineistossa haastateltavien vastaukset olivat melko lyhyitä. Asukkaat vastasivat usein kysymyksiimme ”kyllä” tai ”ei”-vastauksin, jolloin saimme lisäkysymysten vastauksista monipuolisempia. Vaikka aineistossa ei ole paljoa kerrontaa, vastasivat asukkaat melko suorasti kysymyksiimme, jolloin mielestämme aineistosta nousi helposti pääteemat.

14.1 Sosiaalinen tapahtuma

Haastateltavista suurin osa koki, että kotiin saatu tuki oli heille sosiaalinen tapahtuma. He kokivat, että joku oli kiinnostunut heidän voinnistaan ja kuulumisistaan. He pitivät tärkeänä, että pystyivät keskustelemaan syvällisesti ajatuksistaan omalla maaperällä. Suurin osa asukkaista asui yksin. Kotiin saatu tuki saattoi olla joillekin ainoa kontakti ulkomaailmaan.

”Se, että sitä oli saatavilla. Se on paljon henkilökohtaisempaa kuin mennä esimerkiksi terveysasemalle tai A-klinikalle. Siinä sai ikään kuin puhua omalla maaperällä”

Tässä sitaatissa asukas kuvaa hyvin henkilökohtaisella tasolla kotiin saatua tukeaan. Hän sai keskustella asioistaan omassa, turvallisessa ympäristössä hänen ehdoillaan. Psykologi Sam Tsemberiksen mukaan jokaiselle asukkaalle yhdessä asukkaan kanssa suunnitellaan yksilöllinen kotiin vietävä tuki, asukkaan tarpeita mukailten. (Asunto ensin -periaate Yhdysvalloissa 2014). Haastatteluun osallistuneet asukkaat asuivat ennen Emmiläntielle muuttamista erinäisissä tuetun asumisen yksiköissä, joissa asuminen saattoi olla rajoitetumpaa. Osassa asumisyksiköis-

sä noudatettiin päihteettömyyttä. Nyt asukkaat saavat omassa kodissaan itse määrätä elämäänsä.

”Kylhän siinä..varsinkin silloin kaks vuotta sitten, kun asuin siellä Virsutiellä, niin mun vanhin poika kuoli, niin siinä oli, että sai jutella työntekijän kanssa...se oli aikakin tärkeitä...Joskus on helpompi jutella vieraitten kanssa”

Lähes kaikki haastateltavista käyttivät runsaasti päihteitä, enimmäkseen alkoholia. Yksin kotona asuessaan he pelkäsivät, että jos jotain sattuisi, heitä ei löydettäisi. Tulkitsimmekin, että heille oli tärkeää, että joku käy heitä kuitenkin katsomassa ja tarvittaessa ohjaa avun piiriin.

”Kävivät juttelemassa..et missä kunnossa oon ja kattelivat”

Kukaan haastatelluista ei käynyt normaalissa palkkatyössä. Haastatelluista osa oli eläkkeellä, työkyvyttömyyseläkkeellä tai työttömiä. Aineistomme perusteella näkisimme, että asukkaat saivat sosiaalisen tapahtuman lisäksi sisältöä päivään. Haastatelluista välittyi selvästi, että suurin osa haastateltavista oli kuitenkin yksinäisiä vaikka heillä oli toisaalta yhteistä muiden asukkaiden kanssa. Heillä oli tapana viettää yhdessä aikaa Emmiläntien kerho/toimistohuoneella.

”Ei siitä mitään haittaa ollut. Ihan hyvä juttu oli. Oli sille päivälle jotain tekemistäkin. Käytiin Jonnan (nimi muutettu) kanssa elokuvissakin”

”Joo..ei ne nyt joka viikottaisia ollu, mutta joka toinen viikko tavattiin mun asunnolla tai mentiin syömään.”

Näissä siteerauksissa nousee esille kotiin vietävän tuen sosiaalinen tapahtuma. Monille asukkaille kolmannen sektorin työntekijät olivat tärkeä portti ulkomaailmaan ja normaaliin elämiseen.

14.2 Arjen tukeminen ja työntekijöiden ammatillisuus

Haastateltavista osa koki, että heillä käyvät työntekijät ovat ammatillisesti päteviä. Heillä oli aikaa asukkaiden kanssa keskusteluun, lisäksi he pitivät tärkeimpänä konkreettisen avun, kuten virastoasiat. Haastatelluissa tuli selvästi esille, että asukkaiden omat voimavarat, eivät

riittäneet, arkisten asioiden hoitoon ei edes kaikkien olennaisimpienkaan asioiden hoitoon. Kosken mukaan kun asunto on löytynyt, yksilön on osattava toimia eri viranomaisten kanssa ja, jotta itsenäinen asuminen onnistuisi, on osattava hoitaa monenlaisia asumiseen liittyviä asioita (Koski 2013:43.)

” Suurin osaa siin oli hyvää..se oli tota..siin oli jossain vaiheessa, kun mä en ollu ihan varma mitä sosiaalitoimesta voi saada ja hakea, et jossain vaiheessa, jo ennen kun mä muutin tänne. Hän oli jo edellisessä Sininauhasäitiön asunnossa..oli mukana muutamassa paikassa apuna.Mut täällä mä kävin sosiaalitoimistossa itse, kun mua autettiin,”

”Mä sain paperihommat kondikseen..et silleen”

”Just tää keskusteluhomma ja ja..niin ja laskun maksuun ja virastoihin sitä opastusta.”

Asukkaan siirtyessä laitoksesta tai asumisyksiköstä itsenäiseen asumiseen, asumisen ensimmäiset kaksi ensimmäistä kuukautta koetaan kriittiseksi vaiheeksi. Tähän muutokseen liittyy luopumista ja surutyötä, koska asukas saattaa jättää taakseen monia tuttuja ja turvallisia arjen asioita, jotka liittyivät heidän jokapäiväiseen elämään. Työntekijöiden ammatillisuus näkyikin asiakassuhteen päättymisen ohjaamisessa, jossa työntekijän kanssa käydään läpi asiakkaan kanssa kuntoutumisen vaiheen ja asiakkuushistoria. (Itsenäisen asumisen alkutaipaleen ongelmat 2014.) Saadessaan asunnon asukkailla oli paljon erilaisia selvittämättömiä asioita hoidettavaksi. Puolet haastateltavista toi esiin uupumuksen taakaan loputtomista paperitöistä. He kokivat heillä käyvän työntekijän tuovan helpotusta ja apua ”paperiviidakossa”. Työntekijöiden vankka tieto Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystalouden toiminnasta helpotti asukkaiden lomakkeiden täyttämistä. Niin kuin Koski muistuttaa, että asunnottomien parissa työskennellessä, on tärkeää tietää ja tuntea eri tukien ja palveluiden saatavuus. (Koski 2013:64.) Haastattelulainaukset kuvaavat mielestämme hyvin asukkaiden vaikeuksia hoitaa päivittäisiä asioita. Vaikeuksia tuotti laskujen maksu, toimeentulo- ja vuokratukien hakeminen.

”Joo oikein hyvin. Ihminen oli ihan asiallinen, sellainen, joka ilmeisesti aika tarkkaakin suunnitteli, et mitä hän tee päivittäin, ei ollu sinne tänne juoksemissa”

”Ihan asiallista..mulla sattuu olemaan sellainen henkilö, joka oli alalla ja oli hyvin kiinnostunut hommastaan. Oli oikeastaan hyvinkin asiallista. Emmä tiiä..olisin mä itekin jotenkin pärjänny, mutta se auttoi huomattavasti. Hänellä oli tietyt suhteet ja tietty tapa esittää, et miten me etenemme..”

Osasta asukkaista välittyi negatiivinen käsitys vastuuhoidajasta. Työntekijä jätti tulematta sovittuun tapaamiseen. Uuden tapaamisajan sopimisessa kesti pitkään, tämä heikensi luottamusta asukkaan ja työntekijän välillä. Osa asukkaista kertoi, että eivät tarvitse kotiin saatua tukea, mutta kuitenkin he odottivat, että tapaamiset onnistuvat sopimuksen mukaan. Siteerauksissa käy ilmi, että vastuuhoidajan vaihtuvuus vaikutti siihen, että sopimuksia ei noudatettu.

” Jaana (nimi muutettu) lähti jonnekin muualle duuniin, sit ne ihmiset vaihtui siinä, ja sit se yks ihminen...ne tapaamiset aina vaihtui..mä oottelin tuolla turhanpäiten. Ensimmäinen tapaaminen oli niin..tavattiin tuolla Kurvin kulmalla..piritorilla ja mä soitin ja kello oli jo vaik mitä..”Ai hän on unohtanut!” Sit se kyl tuli vähänajan päästä..Osa tapaamisista toimi niin kuin pitikin ja osa ei”

” Emmä tiiä..ainahan on paranneltavaa joka asiassa. No se tietysti et..jo jotain sovitaan, ni ilmoitetaan et on sairaana ja siirretään tapaamista..ettei täämmöstä niinku..tikkurissa, ku oli pari kertaa tällit, niin sitä ei näkynytäkään. Niin lähetin tekstarin et mis oot..ei tullu vastausta. Ymmärrän kyllä, että hän oli sairastunut, et ei päässyt..”

14.3 Kolmen kuukauden pakollinen kotiin saatu tuki

Tietyt kriteerit ohjasivat Emmiläntien asumista ja asukkaaksi siirtymistä. Siirtymävaiheen tukea tarjotaan Emmiläntien kaikille asukkaille asumisen alkuvaiheessa vähintään kolme kuukautta. Siirtymävaiheen tuen järjestää lähettävä taho, jolla tarkoitetaan palveluyksikköä, jonka palveluista asukas siirtyy Emmiläntielle. (Itsenäisen asumisen alkutaipaleen ongelmat 2014).

Pakollisuus-teemana nousi vahvasti esiin useissa haastatteluissa. Haastateltavista osa oli sitä mieltä, etteivät olisi tarvinneet kotiin vietävää tukea laisinkaan. Haastatteluiden aikana tuli ilmi, että osa asukkaista ”oli unohtanu”, että mitä tukea he olivat saaneet ja koska. Osa sekoitti kotiin saadun tuen, aikaisemmin kolmannen sektorin asumisyksiköissä saatuihin palve-

luihin. Jouduimme useaan otteeseen haastatteluissa tarkentamaan haastateltaville, että tutkimme kotiin saatua tukea Emmiläntielle.

Haastateltavat puhuivat tuen pakollisuudesta aluksi negatiiviseen sävyyn, mutta kokivat sen samalla hyödylliseksi. Osa haastateltavista halusi olla omaehtoisia ja määrittellä itse avuntarpeensa. Se näkyi, että osa suhtautui kielteisesti kaikkeen tarjottavaan apuun, mutta vähitellen he muuttivat mieltänsä ja ottivatkin mielellään apua vastaan. Havainnoimme, että asukkaiden mieli muuttui saadun palvelun jälkeen.

”En minä mitään sen kummempaa..ku se oli pakollinen. me käytiin kävelyllä ja mun luona kahvit juotiin...Emmä koe, et siin mitään parannettavaa olis..emmä tarvinnu apua missään”

”Kyllä oli apua sillä tavalla, et oli aika pitkä prosessi, et minä lähdin 12 vuoden jälkeen hakeutumaan katkole ja hoitoon. Tämä oli yksi tekijä niistä.”

Koski muistuttaakin, että asuntoja tarvitaan myös itsenäiseen asumiseen kykeneville, jotka tulevat toimeen vähäisin tukitoimin. Vuokra-asuntojen rakentamisen lisäksi on turvattava sosiaalietuuksien varassa elävien ihmisten kohtuuhintainen asuminen. Kuitenkaan asunnottomuutta ei kyetä poistamaan tarjoamalla edullisia asuntoja, koska pääasiassa asunnottomuus ei johdu konkreettisesti asuntojen puutteesta vaan vaikeudesta hallita omaa elämäänsä. (Koski 2013:29,65.) Siteerauksissa käy ilmi, että osa asukkaista kertoi avoimesti kotiin saadun tuen tarpeellisuudesta. Toiset asukkaat olivat sitä mieltä, että eivät olisi tarvinneet kotiin vietävää tukea. Lähes kaikille yhteisenä tekijänä löytyi kotiin saadun tuen positiivisuus pakollisuudesta huolimatta.

”Mua häiritsi se pakollisuus ennen kaikkea, se et on ihmisiä, jotka tarvii apua, ja mä en sitä omasta mielestäni tarvinnu..mä koin, et emmä tarvii”

15 Johtopäätökset

”Asunnon löytyminen ei paranna köyhän asunnottoman sairauksia, ei tee hänestä rikkaista eikä viisasta, mutta yksilöllisten tarpeiden mukaan räätälöityjen tukien palveluiden avulla asuminen tavallisessa vuokra-asunnossa voi onnistua” (Koski 2013:31.) Tutkimuskysymyksissä halusimme tietää mitä kotiin saatu tuki sisälsi ja asukkaiden kokemukset ja näkemykset saadusta tuesta. Saimme niihin mielestämme hyvin vastaukset. Haastatteluista saimme selville kotiin saadun tuen laadun ja kolmannen sektorin työnkuvan asukkaiden tukemisessa. Tutkimuk-

sessamme ilmeni vahvasti, että osa asunnottomista halusi ja kykeni itsenäiseen asumiseen ilman minkäänlaisia tukia elämän hallintaan. Toiset asukkaat taas tarvitsevat paljon tukea, ja he haluavat ottaa vastaan mielellään kaiken tarjottavan avun riippumatta siitä miltä sektorilta tuki on.

Haastattelujen perusteella suurin osa asukkaista vaikutti olevan tyytyväisiä kotiin saatuun tukeen. Asukkaat kertoivat haastattelussa mistä he pitivät ja mistä eivät pitäneet. Sosiaalinen tapahtuma oli heille tärkeää. He saivat keskustella mieltä painavista asioista. Lisäksi he saivat ohjausta ja tukea toimeentulotuki- ja vuokra-asioihin. Kysyttäessä asteikolla 1-10 välillä arvosanaa kotiin saadusta tuesta, antoivat asukkaat enimmäkseen asteikolla 7-8. Lisäkysymyksenä kysyimme, että mitä parannettavaa kotiin saadussa tuessa olisi, jotta he antaisivat arvosanan 10, vaikutti olevan osalle erittäin vaikea keksiä parannettavaa. Saimme kuvan, että asukkaat tyytyivät vähään tukeen. Kyse ei ollut siitä että tukea ei olisi saatu vaan siitä, että asukkaat eivät ymmärtäneet pyytää enempää tai kokivat sen vähäisenkin riittäväksi.

Haastattelussa nousi esille, että yhteinen aika työntekijän kanssa oli tärkeää. Se näkyi sillä, että työntekijät veivät konkreettisesti asukkaan esimerkiksi ulos syömään ja elokuviin. Asukkaat kokivat myös miellyttävänä kävelyn luonnossa tai kaupungilla, jolloin pystyi samalla keskustelemaan. Aina keskustelu ei ollut terapointia, vaan keskustelua tavallisista arjen asioista.

Mielestämme on hyvä, että Emmiläntien asukkaille kotiin vietävä tuen enimmäisaikaa ei ole määritelty, vaan tuki voi jatkua niin kauan, kun nähdään siihen tarvetta. Haastatteluissa ilmeni, että asukkailla on mahdollisuus ottaa tarvittaessa yhteyttä auttavaan tahoon, jos tarve vaatii. Busch-Geertsemanin mukaan pitkäaikaisasunnottomien asuttamisen onnistumiseksi on tärkeää huolehtia riittävien tarpeiden ja tukien järjestämisestä myös koko asuttamisprosessin aikana. Ei ainoastaan prosessin alkamisesta. (Busch-Geertseman 2005:221.)

Työntekijöiden ammattitaito nousi myös vahvana esille haastatteluissa. Työntekijät olivat empaattisia, ymmärtäviä ja kohtelivat asukkaita tasavertaisesti. Kaakinen muistuttaakin, että asukkaan kuntoutuminen lähtee omasta kodista, ei niinkään päihteiden käytön kieltämisellä. (Kaakinen 2012.) Kun asukkaalla on oma koti ehdoitta, saattaa hänellä itseltään löytyä motivaatiota itsensä kuntouttamiseen. Yksilön on vaikea itse sitä toteuttaa, vaan siihen tarvitaan ammattilaista avuksi. Tärkeässä osassa kotiin saadussa tuessa oli asukkaiden konkreettinen auttaminen toimeentuloon liittyvissä asioissa. Asukkaiden muuttaessa Emmiläntielle, heille annettiin apua ja tietoa sosiaali- ja terveydenhuolto palveluista. Työntekijät olivat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, joten heillä oli näkemys ja tieto, kuinka tukea asukkaita.

Kehittääksemme kotiin vietävää tukea, asukkaille voisi markkinoida laajemmin kotiin vietävän tuen tarkoitusta. Asukkaille voisi kertoa mitä tuki konkreettisesti sisältää ja mitä eri palveluja

asukkaan on mahdollista saada. Aikaisemmin raportissamme tulkitsimme, että asukkaat eivät tienneet mitä apua he olisivat voineet saada, jos olisivat osanneet kysyä.

Emmiläntielle muuttamisen yhtenä ehtona oli kolmen kuukauden pakollisen avun vastaanottaminen kolmannen sektorin järjestöiltä. Osa asukkaista halusi ja tunsu tarvitsevansa apua. Osa taas ei kokenut kotiin saatua tukea tarpeelliseksi. Sana pakollisuus nousi esille kaikissa haastattelussa. Asukkaille oli selvää, että minimi kolmen kuukauden kotiin vietävä on pakollinen, joten he ottivat sen vastaan.

16 Pohdinta

Tätä opinnäytetyötä oli mielekästä tehdä. Mielekkääksi teki sen, että tutkimaamme aihetta ei ole paljoa tutkittu. Asunnottomuutta ja sen ilmenemismuotoja on aikaisemmin tutkittu paljon. Paavo 2 hankkeen myötä pyritään poistamaan pitkäaikaisasunnottomuus asunto ensin mallin mukaisesti 2015 mennessä. Tämä oli meille tärkeä tietää, jotta voisimme olla mukana tutkimassa ja kehittämässä kotiin saatua tukea. Emme olisi voineet tehdä laadullista tutkimusta kotiin saadusta tuesta, elleimme tietäisi mistä kaikki on saanut alkunsa ja miten Paavo-hankkeen myötä asunto ensin -mallia toteutetaan.

Kotiin vietävä tuki on tärkeä elementti pitkäaikaisasunnottomien jatkoasuttamisessa. Asunto ensin periaatetta perusteltiin jokaisen yksilön oikeutena omaan kotiin ja vuokrasopimukseen ilman estäviä kriteerejä. Tällöin asukkaan päihteen elämä ja pakkokuntouttaminen eivät ole esteenä omalle kodille. On tärkeä, että asukas itse ymmärtää oman vointinsa ja kuntoutumisen edellytyksen. Kotiin saadussa tuessa, työntekijät tukivat asukasta hänen omilla ehdoillaan. Jos asukas huomasi, että päihteenkäyttöä on liikaa ja heillä on vaikea sitä lopettaa, pystyivät he turvautumaan oman kolmannen sektorinsa vastuutyöntekijään, jonka kautta he saivat avun. Monelle asukkaalle kotiin saatu tuki oli yhteys niin sanottuun normaaliin yhteiskuntaan. Tämän avulla he eivät eristyneet yhteiskunnasta omaan yksioonsa. Vaikka lähes kaikki haastateltavista oli jo eläkeikäisiä tai kuntoutus- tai sairaseläkkeellä, on tärkeää, että he tuntevat kuuluvansa samaan yhteiskuntaan kuin muutkin ihmiset. Lasse Murron mukaan asunnottomat päihteenkäyttäjät tunnistavat yhteiskunnan arvot, normit ja tavoitteet, mutta heiltä puuttuvat keinot niiden mukaiseen toimintaan (Murto.1978:55). Asunnottomien auttamiseksi ei pelkästään riitä, että heille järjestetään asunto. Asunnottomat tarvitsevat myös kuntouttavia tukitoimia ja toimenpiteitä, jotka parantavat heidän elämänhallintaa. Näihin kuuluu muun muassa asumisneuvonta, apua vuokravelkojen selvittämisessä ja yhteisölliset tukimuodot. (Asunnottomuus 2014.)

Molemmat suoritamme terveydenhoitajan ja sairaanhoitajan pätevyyden. Näemme molemmat itsemme työskentelemässä asunnottomien, päihde- ja mielenterveys kuntoutujien parissa.

Harjoittelumme ja työelämäkokemuksemme kautta päätimme hakea opinnäytetyöaihetta mielenterveys- ja päihdetyön osa-alueelta. Mielestämme pitkäaikaisasunnottomat täyttivät nämä kriteerit. Halusimme myös opinnäytetyössä tarkastella terveydenedistämisen näkökulmaa, johon Asunto ensin -malli mielestämme sopii hyvin.

Parityöskentely oli meille sopiva. Ajatuksemme ovat yhtenäisiä, koska molemmilla on vahva halu ennaltaehkäistä pitkäaikaisasunnottomuutta, niiden ilmenemismuotoja ja syitä, jotka johtavat näihin. Koemme, että tänä päivänä moniammatillinen osaaminen lisää erilaisten näkökulmien huomioon ottamista. Opinnäytetyötä tehdessämme havainnoimme, että aihe lisäsi meidän ymmärrystä ihmisen holistisuuden tärkeydestä.

Tutkimuksessamme käytimme haastattelua aineistokeruu menetelmänä. Kysymysrunkomme oli mielestämme toimiva ja tarpeeksi selkeä kohderyhmää ajatellen. Saimme lisäkysymysten avulla tarpeeksi materiaalia, jotta saimme vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Alun perin olimme varanneet yhden tunnin yhtä haastattelua kohden, kuitenkin haastatteluissa meni noin 10 minuuttia. Meille tuli sellainen tunne, että haastateltavia ei kiinnostanut osallistua haastatteluun. Haastattelujen jälkeen mietimme, olisiko meidän kannattanut haastatella vielä lisää asukkaita, mennä asukkaiden omaan kotiin tai viettää aikaa yleisesti asukkaiden kanssa. Näin olisimme voineet saada monipuolisempia ja avoimempia näkemyksiä ja asukkaiden omia ehdotuksia kotiin vietävän tuen kehittämiseksi. Pohdimme, että kerhohuoneella pidetyt haastattelut takasivat haastatteluille tarvitun rauhan ja yksityisyyden. Haastattelimme asukkaita vuorotellen, joten meillä oli mahdollisuus täydentää toisiamme haastattelujen aikana, näin ollen molempien havainnointi vahvisti haastatteluiden lopputulosta. Kaikilla haastateltavista oli päihdetausta ja asuminen ei edellyttänyt päihdeettömyyttä, kuntonsa nähden, he pystyivät hyvin tuottamaan sanallista tietoa.

Haasteena koimme, että tutkimus on uusi ja teoriaa kotiin vietävästä tuesta ei ole saatavilla. Vaikka aloitimme opinnäytetyön tekemisen aikaisin, muut koulutehtävät verottivat osansa ajastamme. Toisaalta tämä pitkä aika kypsytti meitä aiheeseen syvemmin ja samalla koko opinnäytetyö prosessiin. Parityöskentelyn etuna oli molempien tiedon ja taidon yhdistäminen, tämä auttoi saamaan työhömmme erilaisia näkökulmia. Meille oli tärkeätä nostaa persoonallisuutemme esille. Opinnäytetyö prosessin alussa jaoimme kirjallista osuutta keskenämme, mutta huomasimme, että meidän oli helpompi yhdessä työstää tekstiä. Luonteeseemme kuuluu tärkeänä osana verbaalinen kanssakäyminen. Keskustellessamme saimme yhteneväisen ajatuksen heti, mistä tutkimuksessamme on kysymys ja mihin tällä opinnäytetyöllä pyritään. Olimme koko opinnäytetyön prosessin aikana toisillemme tukena ja täydensimme toistemme ajatuksia eteenpäin.

Kohderyhmä on meille myös ammatillisesti kiinnostava. Niin kuin lähdeviitteessämme ” Tutkimusetiikka ja lakipykälä 2010” mainitaan, että tutkijalta tulee löytyä aito kiinnostus tutkitavaan asiaan. Lähteessä mainitaan myös, että uuden tiedon hankkiminen tutkimuskohteesta katsotaan tutkimuseettisesti perustelluksi motivaation lähteeksi. (Tutkimusetiikka ja lakipykälä 2010.)

Mielestämme Emmiläntien asukkaiden kuuleminen oli tärkeää ja kannattavaa kotiin vietävän tuen kehittämisen kannalta. Asukkaat parhaiten tietävät millaista tukea he haluavat ja tarvitsevat, jotta voivat asua itsenäisesti ja hallita arkeaan. Asukkaiden kuuleminen lisäsi vaikutusmahdollisuuksia kehittää kotiin vietävää tukea. Kolmannen sektorin tarjoamat palvelut voisivat olla selkeämpiä. Niin kuin aikaisemmin tekstissä viittasimme kansainvälisellä tasolla, esimerkiksi Wienin-kaupungin palvelujärjestelmä rakentuu tiiviille yhteistyölle kaupungin ja kolmannen sektorin palveluntuottajien välillä. (Housing First in Europe 2012-2013.) Tuki voitaisiin mielestämme myös Suomessa integroida kunnallisiin palveluihin, jotta välttyttäisiin monen eri tahon konflikteilta. Asukkaat saisivat helpommin tietoa ja ohjausta yhdestä konkreettisesta lähteestä. Tiedon kulku olisi tuolloin mielestämme selkeämpää. Opinnäytetyössämme Emmiläntien asukkaat saivat itse kertoa omia ajatuksiaan ja mielipiteitä kotiin saadusta tuesta meille opiskelijoille ja opinnäytetyön lukijoille.

Lähteet

- A-kiltojen liiton tehtävä Viitattu 26.1.2013. http://www.a-kiltojenliitto.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=13&Itemid=128
- A-kiltojen liitto Ry. Viitattu 26.1.2013 <http://www.a-kiltojenliitto.fi/>
- Asunnottomuus PAAVO-kunnissa 2013. Viitattu 18.3.2014. http://www.ara.fi/fi-FI/ARAtietopankki/ARAn_selvitykset
- Asunnottomuus. Viitattu 7.2.2014. <http://www.turvallinenkaupunki.fi/turvallisuusteemat/sosiaalisesti-turvallinen-elinymparisto/taustatietoa/asunnottomuus>
- Asunnottomuus ilmiönä. Viitattu 3.2.2014. http://www.socca.fi/asunto_ensin/asunnottomuus
- Asunnottomuus 2013. Viitattu 8.4.2014. <http://www.ara.fi/download/noname/%7BF7F7B4C3-5483-47ED-8E57-5E04CCD564F8%7D/96787>
- Aran selvitys (1/2013). Asunnottomat 2012. Viitattu 20.3.2013. www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/asunnottomuus/asunnottomuustilastot
- Asunto ensin periaate. Viitattu 20.3.2013 http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/asunto_ensin_-periaate
- Asunto ensin periaate Yhdysvalloissa. Viitattu 11.2.2014 http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/asunto_ensin_-periaate/ae-periaate_yhdysvalloissa
- Asunnottomuutta ennaltaehkäisevä työ. Viitattu 11.2.2013. http://www.socca.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/ennaltaehkaiseva_työ/
- Asunnottomuus tilastoina. Viitattu 17.3.2014. http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/asunnottomuus/asunnottomuustilastot
- Aikuissosiaalityö. Thl 2013. Viitattu 11.2.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/tyokalut/aikuissosiaalityon_vaikuttavuus/aikuissosiaalityo
- Asukasvalintaa ja asumista ohjaavat periaatteet. Viitattu 14.1.2013. http://www.socca.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/jatkoasuttaminen/mt-kuntoutujat/v45/
- Busch-Geertsema, V. 2005. Does Re-housing lead to reintegration? The European journal of Social Sciences 18 (2), 205-206
- Eskola, J., Vastamäki, J. Teemahaastattelu: Opit ja menetit. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, metodin valinta ja aineistokeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä:Gummerus Kirjapaino
- Granfelt, R., Forsman, S., Helin, H., Josefson, A-M., Männistö, P., Pikkarainen, M., Råman, P., Seppälä, U., Sunikka, S., Tuominen, P., Varonen, K. & Virtanen, P. Asunnottomuuskirja. Näkökulmia asunnottomien palvelun kehittämiseen. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA. Julkaisusarja nro. 13. 2007:33. Yliopistopaino.
- Hallitus haluaa poistaa pitkäaikaisasunnottomuuden kokonaan. Viitattu 20.3.2013. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=400613&lan=fi>

Housing+services. Viitattu 20.3.2013.

http://www.pathwaystohousing.org/content/housing_and_services

Housing first in Europe 2012-2013. Viitattu 27.3.2013.

http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/asunto_ensin_periaate/ae-periaate_euroopassa/hf_in_europe_2012-13

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. Tutkimushaastattelu. 2009:. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009: Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino

Itsenäisen asumisen alkutaipaleen ongelmat. Viitattu 3.2.2014.

http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/jatkoasuttaminen/mt-kuntoutujat/v46

Jatkoasuttaminen. Viitattu 2.1.2013

http://www.socca.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/jatkoasuttaminen

Kaakinen, J. 3.10.2012. Pitkäaikaigasunnottomuuden vähentämishjelma 2008-2011: 16,23-45. Loppuraportti.

http://www.asuntoensin.fi/files/2648/PAAVO_I_loppuraportti_J_Kaakinen_2012.pdf

Kotona tapahtuva alkoholikatkaisuhuolto ja jälkikuntoutus. Viitattu 11.2.2013

http://www.socca.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/ennaltaehkaiseva_tyo/mt-kuntoutujat/v15/

Koski, P. Asunnottomien parissa työskentelevien näkemyksiä asunnottomien asuttamisongelmista. 2013 Pro gradu. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto.

http://www.asuntoensin.fi/files/2706/Gradu3_Paivi_Koski.pdf

Kotiin vietävä tuki ja muut tukipalvelut. Viitattu

14.1.2013. http://www.socca.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/jatkoasuttaminen/mt-kuntoutujat/v46/

Kotiin vietävä tuki. Viitattu 3.2.14

http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/jatkoasuttaminen/mt-kuntoutujat/v46

Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Viitattu 20.3.2013.

<http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>

Leskinen, J. & Alasuutari, P. 1995 Laadullisen tutkimuksen risteysasemalla.

13. Kuluttajatutkimuskeskus

Sosiaaliohjaajan haastattelu 12.11.2012. Vantaa

Mt-kuntoutujat. Viitattu 31.1.2014.

http://www.socca.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/jatkoasuttaminen/mt-kuntoutujat/v46

Murto, L. 1978. Asunnottomien alkoholistien elinolosuhteet ja elämäntapa sekä yhteiskunnan toimenpiteet. Alkoholitutkimussäätiön julkaisuja. Helsinki.

Niittynen, M. Asunnottomuuden polulta asumisen polulle. 2012, 3, 20. Pro gradu. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö.

Tampereen yliopisto. <http://www.asuntoensin.fi/files/1912/Niittynen2012.pdf>

Nimi ovesa -hanke 2010-2012. Viitattu 27.3.2013.

http://www.socca.fi/kehittaminen/asunnottomuus/aiempi_kehittaminen/nimi_ovessa_hanke

Nimi ovesa-hanke. Viitattu 20.03.2013.

http://www.asuntoensin.fi/asunto_ensin/asunnottomuus/tutkimus_ja_kehittamisty/nimi_ovessa_hanke/lahtokohdat

Palveluohjaus. Viitattu 8.4.2014.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/tyokalut/aikuissosiaalityon_vaiikuttavuus/aikuissosiaalityo/palveluohjaus

Tutkimuspykälää ja etiikkaa. 21.7.2010

http://www.fsd.uta.fi/fi/laki_ja_etiikka/etiikka_lait.html

Routio, P.2007. Kyselevät tutkimustavat. Viitattu 20.1.2014.

<http://www2.uiah.fi/projekti/metodi/064.htm>

Sallinen, H. 21.9.2011. Jääkö mielenterveyden ongelma päihdeongelman taakse palvelujärjestelmässä? 2-3. Vantaan kaupunki. Aikuissosiaalityön asumispalvelut

Sininauha Oy. Viitattu 21.1

2013. http://www.sininauhaliitto.fi/sininauhaliitto/sininauha_oy/?session=73969723

Suominen, S.2010. Palveluohjaaja- Asiakkaan tuki ja Tulkki. Omaiset mielenterveystyön tukena, Uudenmaan Yhdistys Ry.

Tietoa Aspasta. Viitattu 17.3.2014. <http://www.aspasaatio.fi/tietoa-aspasta>

Työelämään ohjaavat palvelut. 11.2.2013. http://www.riihenaika.fi/index.php?p=1_3_Ty-el-m-

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. painos. 72-73. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yhteisön sisäinen ammatillinen tuki. Viitattu 7.2.2014. .

http://www.socca.fi/asunto_ensin/irti_asunnottomuudesta/jatkoasuttaminen/mt-kuntoutujat/v46

LIITE

Laurea-
ammattikorkeakoulu
Tikkurila

HEI!

Olemme terveydenhoitajaopiskelijoita Tikkurilan Laurea -ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Emmiläntien kotiin vietävän tuen laadusta. Muuttaessanne Emmiläntielle saitte kolmen kuukauden kotiin vietävää tukea kolmannen sektorin järjestöiltä mm. Sinivida, Riihenaika, Sininauhasäätiö ja A-kilta. Opinnäytetyössämme arvioimme teidän kokemuksenne perusteella kattoiko mielestänne kotiin vietävä tuki tarpeenne.

Tulemme itse paikanpäälle teitä haastattelemaan. Käytämme haastattelun runkona oheisia kysymyksiä.

1. Mitä kautta sait kotiin vietävän tuen?
2. Millaista tukea sait?
3. Vastasiko kotiin vietävä tuki tarpeitasi?
4. Mikä kotiin vietävässä tuessa oli hyvää?
5. Missä, kotiin vietävässä tuessa, olisi parannettavaa?
6. Paransiko kotiin vietävä tuki sinun elämänlaatuasi?
7. Minkä kouluarvosanan antaisit kotiin vietävälle tuelle?

Nauhoitamme haastattelun, jotta arvioinnista ja tuloksista tulisivat mahdollisimman totuudenmukaiset. Haastattelut ovat erittäin luottamuksellisia. Haastattelun vastaukset annatte nimettömänä. Sosiaaliohjaajanne on mukana kanssamme tässä tutkimuksessa. Haastattelut pidämme 8.4 ja 15.4. alkaen klo 9.00. Sosiaaliohjaaja ilmoittaa teille teidän yksilöllisen haastattelujankohdan.

Lupaudun haastateltavaksi tutkimukseenne

Paikka

aika

nimi

Olemme teille kiitollisia yhteistyöstä!!